

Datum
2020-09-16
Vår referens
Lovisa Hansson
Stadsjurist
Lovisa.Hansson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av John Roslund (M) och Tony Rahm (M) om styrelseutbildning för förtroendevalda STK-2019-1479

Sammanfattning

John Roslund (M) och Tony Rahm (M) har i en motion föreslagit att det införs ett krav på att samtliga ledamöter i av kommunen helägda bolag, och de av kommunen valda representanterna i andra bolag, ska gå en professionell styrelseutbildning som anordnas av extern aktör. Det föreslås att kommunfullmäktige anser att motionen är besvarad med vad som anförs i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige anser att motion av John Roslund (M) och Tony Rahm (M) om styrelseutbildning för förtroendevalda i de kommunala bolagen är besvarad med vad som anförs i ärendet.

Beslutsunderlag

- Motion av John Roslund (M) och Tony Rahm (M) om styrelseutbildning för förtroendevalda
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 200928 Motion Styrelseutbildning för förtroendevalda

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-09-28

Kommunstyrelsen 2020-10-14

Kommunfullmäktige 2020-10-29

Beslutet skickas till

Motionärerna

Berörda bolag

Ärendet

Bakgrund

John Roslund (M) och Tony Rahm (M) har i en motion föreslagit att det införs ett krav på att samtliga ledamöter i av kommunen helägda bolag, och de av kommunen valda representanterna i andra bolag, ska gå en professionell styrelseutbildning som anordnas av extern aktör.

Motionärerna har anfört i huvudsak följande till stöd för sitt förslag. Malmö stad har idag ett antal bolag under holdingbolaget Malmö Stadshus AB. Skillnaden mellan att ha ett politiskt uppdrag och att sitta i en bolagsstyrelse är stor. Göteborgs stad kräver att man gått en särskild styrelseutbildning för att få sitta i ett bolag. Helsingborgs stad har gått ett steg längre och kräver förutom utbildning även att man är licensierad. En del av Malmö stads bolag hanterar hundratals miljoner kronor och de ledamöter och suppleanter som sitter i dessa bolag har en annan ansvarsfördelning jämfört med kommunala nämnder. Det är möjligt att något bolag har styrelseutbildning idag men det borde likt hur man gjort i Helsingborg ställas krav på att samtliga ledamöter i styrelser i kommunens bolag går en styrelseutbildning via StyrelseAkademien som leder till certifiering.

Stadskontorets bedömning

I motionen hänvisas till Göteborgs stads och Helsingborgs stads krav på att ledamöter i deras bolag genomgått en särskild styrelseutbildning. Stadskontoret har undersökt frågorna och redovisar i det följande uppgifter som de båda städerna har lämnat om detta.

Göteborgs stads krav på styrelseutbildning

Göteborgs Stadshus AB har under två mandatperioder anordnat styrelseutbildningar som hålls av upphandlade aktörer. StyrelseAkademien vann den senaste upphandlingen och avtalet sträcker sig över innevarande mandatperiod men med fokus på genomförande vid mandatperiodens inledning. Utbildningen är baserad på StyrelseAkademiens certifieringsutbildning för kommunalt ägda bolag med anpassningar till de förutsättningar som gäller för stadens bolag.

Styrelseutbildningen är obligatorisk för nya styrelseledamöter och styrelsesuppleanter.

Utbildningen tar upp frågor rörande ägarstyrning, bolagsstyrningens grunder och värdeskapande styrelsearbete och innehåller också en tentamen som är frivillig att göra. Det finns alltså inget krav på att certifiering ska erhållas.

Det övergripande syftet med utbildningen är att skapa förutsättningar för ett professionellt styrelsearbete som stärker bolagens förutsättningar att skapa affärsmässig samhällsnytta ur ett hela staden perspektiv.

Styrelseutbildningen är ett komplement till ordinarie utbildning för alla förtroendevalda som genomförs i början av varje ny mandatperiod.

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet för bolaget ”ansvara för planering och genomförande av insatser som syftar till att höja bolagsstyrelserna generella kompetens”. Det är detta uppdrag som har lett fram till styrelseutbildningen så som den ser ut idag.

Helsingborgs stads krav på styrelseutbildning

Vart och ett av Helsingborgs stads helägda aktiebolag har direktupphandlat och anlitat StyrelseAkademien, för att hålla utbildningen ”Rätt fokus i styrelsearbetet för kommunalt ägda

bolag” för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i bolaget.

Det hålls alltså en utbildning för varje bolag. Utbildningen anpassas till bolaget och dess verksamhet. Utbildningen innehåller frågor rörande rätt styrning, rätt samspel, rätt inriktning och rätt arbetssätt.

Bakgrunden till utbildningen är bl.a. att det i dokumentet ”Bolagsstyrning i Helsingborgs stad” anges att styrelseutbildning ska hållas. Syftet med utbildningen är i huvudsak att skapa förståelse för vilken roll och vilket ansvar en styrelseledamot har.

Utbildningen hålls vid ett tillfälle under två dagar varje mandatperiod och som regel då styrelseledamöterna och styrelsesuppleanterna är nyutsedda.

Stadsledningskontoret har direktupphandlat och anlitat StyrelseAkademien för en ”uppsamlingsutbildning” för de styrelseledamöter och styrelsesuppleanter som inte kunnat delta vid det tidigare tillfället.

Det är ett krav, det vill säga obligatoriskt, för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter att genomgå styrelseutbildningen. Utbildningen avslutas med en tentamen och målet är att en certifiering som styrelseledamot ska erhållas. Några enstaka styrelseledamöter eller styrelsesuppleanter har inte fått godkänt resultat på tentamen men det har inte ansetts utgöra skäl för att entlediga dem från uppdragen.

Synpunkter från Malmö Stadshus AB:s dotterbolag

Malmö Stadshus AB:s dotterbolag har genom sina verkställande direktörer vid ett ägarsamråd den 25 augusti 2020 uppgett att de är positiva till förslaget i motionen och därtill sammanfattningsvis anfört följande. Styrelseutbildningen bör till sitt innehåll fokusera på skillnaderna mellan att ha ett politiskt uppdrag i en nämnd och att sitta i en bolagsstyrelse, Malmö Stadshus AB bör centralt anordna styrelseutbildning för alla dotterbolagen gemensamt, utbildningen bör hållas under våren efter valår. Bolagen anordnar dessutom själva utbildning för sina styrelser bland annat vad gäller verksamheterna som sådana.

Stadskontorets bedömning och slutsats

En bolagsstyrelse ska verka för att ägarens ändamål med verksamheten så som det anges i bolagsordning och ägardirektiv förverkligas. Enligt aktiebolagslagen är det bolagsstyrelsen som ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Till skillnad från kommunala förtroendemannauppdrag är styrelseuppdrag i bolagsstyrelser ett sysslomannauppdrag. Att en styrelseledamot är en syssloman i förhållande till bolaget innebär att ledamoten är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som behövs för att på bästa sätt ta tillvara bolagets intressen. Ledamoten ska alltså agera för bolagets bästa inom ramen för bolagsordningen och ägardirektivet.

Malmö Stadshus AB är moderbolag till stadens helägda aktiebolag. De helägda dotterbolagen är Boplats Syd AB, Malmö Kommuns Parkerings AB, Malmö Leasing AB, Malmö Live Konserthus AB, Malmö Stadsteater AB, Minc i Sverige AB, MKB Fastighets AB och

Parkeringsövervakning i Malmö AB.

I nuläget har Malmö Stadshus AB - bland annat våren 2019 - hållit intern styrelseutbildning för ledamöter och suppleanter i de helägda bolagen rörande bland annat sysslomannauppdraget, kommunfullmäktiges mål, intern kontroll och styrdokumentet för bolagen. Det har också förekommit att extern aktör har anlåtits för att hålla utbildning för styrelserna i bolagen.

Dessutom har vissa av styrelserna i kommunens bolag anordnat egna styrelseutbildningar. MKB Fastighets AB har till exempel en egen styrelseutbildning som bland annat rör lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.

I syfte att få en likvärdig kompetens hos de olika styrelserna finns det, såsom motionärerna önskar, anledning att på liknande sätt som Göteborgs stad och Helsingborgs stad har gjort, anordna utbildning genom en extern aktör för styrelserna i de helägda bolagen. En sådan styrelseutbildning har även de verkställande direktörerna i de helägda bolagen ställt sig bakom.

Mot denna bakgrund bör Malmö Stadshus AB – som ett komplement till den utbildning som anordnas idag av Malmö Stadshus AB och av de helägda bolagen själva - anordna en gemensam utbildning som behandlar frågor om styrelsens roll, arbetsformer och ansvar med mera. Utbildningen ska hållas av en extern aktör för samtliga styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i de helägda kommunala bolagen tidigt under mandatperioden.

Vad avser Minc i Sverige AB bör de förtroendevalda styrelseledamöterna bjudas in till utbildningen. Övriga ledamöter i bolaget är personer som kommer från näringslivet och har erfarenhet av styrelseuppdrag.

Det förutsätts att styrelseledamöterna och styrelsesuppleanterna deltar i utbildningen. Utbildningen bör emellertid inte, såsom motionärerna har önskat, innehålla ett krav på certifiering. Detta eftersom ett sådant krav reser frågan om vilken följden ska bli för en ledamot som inte fått godkänt på tentamen. Frågan är inte oproblematisk vilket framgår av redovisade uppgifter från Helsingborgs stad som i en sådan situation inte entledigar ledamoten från uppdraget.

Genomförandet av den föreslagna utbildningen hindrar inte att bolagen håller egna utbildningar som rör mer specifika frågor om bolaget, dess verksamhet och organisation.

Motionärerna föreslår även att stadens representanter i de delägda bolagen ska gå en styrelseutbildning. Ledamöterna och suppleanterna ifråga skulle visserligen också kunna bjudas in att delta vid styrelseutbildningen som Malmö Stadshus AB kommer att anordna genom extern aktör. Det torde dock vara mer lämpligt att Malmö Stadshus AB:s verkställande direktör har en dialog med de verkställande direktörerna för de delägda bolagen (CMP, Medeon AB, SYSAV, Sydsvatten AB) om hur de upprätthåller kompetensen i sina styrelser.

Mot denna bakgrund föreslås att motionen ska anses besvarad.

Ansvariga

Jonas Rosenkvist Avdelningschef

Daniel Olsson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör